

MJenV

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Veiligheidsregio's
en Crisisbeheersing

Turfmarkt 147
2511 DP Nederland
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv
Contactpersoon
T 070 370 79 11

nota

Kader Modernisering Staatsnoodrecht

Datum
14 november 2022

Ons kenmerk
4353176

1. Aanleiding

Het staatsnoodrecht is op veel punten verouderd en verdient een inhoudelijke bezinning op het stelsel als geheel. U heeft daarom richting Eerste en Tweede Kamer aangegeven bezig te zijn met de ontwikkeling van een kader met algemene uitgangspunten dat gebruikt kan worden voor de modernisering en herinrichting van het stelsel van (staats)nood- en crisisrecht.

De brief is behandeld in de CBJ van 8 november 2022. Het stuk is daar positief ontvangen. De behandeling heeft niet tot inhoudelijke wijzigingen geleid. De brief is daarom gereed voor indiening bij de MR.

2. Geadviseerd besluit

U wordt verzocht bijgaande Kamerbrieven aan te bieden aan de ministerraad ter besluitvorming en het bijbehorende aanbiedingsformulier te ondertekenen. Na instemming van de MR wordt het kader aan de Eerste Kamer en Tweede Kamer verzonden.

3. Kernpunten

De brief beoogt een helder en eenduidig kader te schetsen dat gebruikt kan worden bij de gefaseerde modernisering van het (staats)nood- en crisisrecht. In de brief wordt de indeling van het (staats)nood- en crisisrecht verduidelijkt. Daarbij wordt op een aantal belangrijke onderdelen teruggekomen van de voornemens die het toenmalige kabinet in 2018 aan de Tweede Kamer heeft gemeld. Zo wordt teruggekomen van het voornemen om de zogeheten voortduringswet te schrappen en het voornemen om de term 'crisisomstandigheden' te introduceren. Reden daarvoor is onder meer gelegen in recente ervaringen met de inzet van het staatsnoodrecht, overwegingen die zijn meegegeven door de Eerste en Tweede Kamer, alsmede adviezen uit het rapport van de Open Universiteit en het ongevraagd advies van de Raad van State.

Nieuw in het kader is dat er richtlijnen zijn benoemd die kunnen helpen bij het categoriseren van (soorten) noodbevoegdheden. Verder zijn de procedures voor het in werking stellen en beëindigen van noodbevoegdheden verduidelijkt, inclusief de rol en betrokkenheid van het parlement en de Raad van State. De brief biedt daarmee meer duidelijkheid en zekerheid voor de samenleving over de wijze waarop het (staats)nood- en crisisrecht in Nederland georganiseerd is.

In het kader wordt aangekondigd dat gewerkt zal worden aan de materiële, en dus inhoudelijke modernisering van de verschillende noodwetten. Daarbij gaat het enerzijds om een terminologische update (verschillende wetten verwijzen nog naar de telefax), en anderzijds wordt bezien of de huidige noodbevoegdheden nog voldoen voor de crisis van morgen. Dit betreft ongeveer 100 wetten en zal dus een operatie zijn van enige omvang. Daarbij geldt als uitgangspunt dat elk departement zijn eigen wetgeving moderniseert, met inachtneming van de uitgangspunten van het kader.

In de CBJ van 8 november 2022 is het kader positief ontvangen. Er is brede steun uitgesproken. Op verzoek van AZ zijn nog twee tekstuele wijzigingen aangebracht. Op verzoek van IenW is een in de brief opgenomen voorbeeld vervangen door een ander voorbeeld. Beide wijzigingen zijn tekstueel, en niet inhoudelijk.

4. Toelichting*

4.1 Politieke context

In 2020 is de motie Van Dam c.s.¹ aangenomen waarin de regering wordt verzocht een evaluatie van het huidige staatsnoodrecht te maken en dit aan te bieden aan de Kamer, inclusief een beleidsreactie die strekt tot het up-to-date brengen van het staatsnoodrecht. Naar aanleiding van deze motie heeft de Open Universiteit in opdracht van het WODC onderzoek uitgevoerd dat eind 2021 is opgeleverd.

In antwoord op vragen van de Eerste Kamer (2022) en een informatieverzoek van het lid Ephraïm (Groep Van Haga) (2022) heeft u vervolgens aan de beide Kamers aangegeven dat het kabinet fasering en prioritering toe wil passen bij de modernisering en herinrichting van het (staats)nood- en crisisrecht. Deze brief beoogt een helder en eenduidig kader te schetsen dat daarbij als leidraad gebruikt kan worden. Daarmee wordt tevens uitvoering gegeven aan het ongevraagd advies van de Raad van State dat eveneens eind 2021 is uitgebracht.

Inbreng rapporteurs Tweede Kamer

Tijdens het commissiedebat op 8 september 2022 hebben de rapporteurs van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid namens de commissie aandacht gevraagd voor een aantal zaken die zij graag terug zouden zien in het kader. Alle punten van de rapporteurs zijn overgenomen en verwerkt in het kader. Zoals aan de Kamer is toegezegd wordt in de brief uitgebreider stilgestaan bij de motivatie daartoe.

Hoofdpunten uit de inbreng van de rapporteurs zijn:

1. De wens om de drempels voor de inzet van het noodrecht zo hoog mogelijk te houden;

¹ 35 526 nr. 42

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Veiligheidsregio's
en Crisisbeheersing

Datum
14 november 2022

Ons kenmerk
4353176

2. Zeker te stellen dat zowel de Staten-Generaal als de Raad van State betrokkenheid houden bij het aanwenden van noodbevoegdheden, in aansluiting op de huidige procedures;
3. Oog houden voor de verhouding tussen Tweede Kamer en Eerste Kamer;
4. Aandacht voor de rol van het parlement in de verschillende fasen van een crisis bij verlenging, afschaling of afschaffing van maatregelen.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Veiligheidsregio's
en Crisisbeheersing

Datum
14 november 2022

Ons kenmerk
4353176

4.2 Financiële overwegingen

Bij het ontbreken van adequate financiële dekking zal de modernisering van het (staats)nood- en crisisrecht geen doorgang kunnen vinden. De verwachting is dat de modernisering van het staatsnoodrecht voor JenV budgettair neutraal kan plaatsvinden. Dit zal bij de verdere uitwerking van de modernisering moeten worden getoetst. Hierover zal afstemming plaatsvinden met de directie FEZ.

4.3 Juridische overwegingen

Dit kader schetst de contouren van het toekomstig stelsel van (staats)nood- en crisisrecht. Dit kader kan als leidraad dienen bij de daadwerkelijk modernisering van het (staats)nood- en crisisrecht.

4.4 Krachtenveld

Dit kader is tot stand gekomen in het interdepartementaal overleg modernisering staatsnoodrecht. Hierin zijn vrijwel alle departementen vertegenwoordigd, aangevuld met vertegenwoordiging vanuit de veiligheidsregio's.

De conceptbrief is ter consultatie voorgelegd aan het Veiligheidsberaad, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (NGB) en de Kring van Commissarissen van de Koning. De reacties van deze gremia op de conceptbrief zijn positief en de door ons voorgestelde lijn wordt breed onderschreven. De gremia geven aan dat ze wél graag betrokken blijven bij de verdere modernisering van het (staats)nood- en crisisrecht. In de brief wordt dit ook toegezegd.

4.5 Implementatie

In de brief uit 2018 is al aangegeven dat er lacunes zijn in de huidige noodwetgeving, omdat bij de totstandkoming van diverse noodbevoegdheden niet in alle huidige situaties kon worden voorzien. In dit kader wordt voorgesteld dat het kabinet een inventarisatie gaat maken van ontbrekende noodbevoegdheden en/of noodwetgeving. Dit zal onder meer worden gezien in de context van de Rijksbrede Veiligheidsstrategie die in het eerste kwartaal van 2023 naar de Kamer wordt gezonden. Eveneens zal aandacht zijn voor de vraag of noodbevoegdheden ook geschikt zijn voor toepassing op Caribisch Nederland, dan wel of gelet op de lokale context behoefte bestaat aan maatwerk.

In de brief wordt voorgesteld dat het kabinet, na het afronden van de inventarisatie van ontbrekende noodbevoegdheden en/of noodwetgeving, gaat werken aan een interdepartementale routekaart voor de modernisering van het staatsnoodrecht, passend binnen de bestaande budgettaire kaders. In deze routekaart zullen betrokken departementen duidelijk maken welke noodwetgeving zij wanneer in de komende jaren willen moderniseren. De inventarisatie en de routekaart zullen in het tweede kwartaal van 2023 worden opgeleverd. JenV zal in aanloop daartoe alvast een start maken met de modernisering van eigen noodwetgeving.

De (overige) betrokken bewindspersonen zullen vervolgens zelf – met inachtneming van dit kader en de interdepartementale routekaart – wetgeving moeten voorbereiden om bestaande noodbevoegdheden te actualiseren, waar nodig aanvullende noodbevoegdheden te introduceren en verouderde noodbevoegdheden te schrappen. Daarbij wordt ook gezien of er noodbepalingen zijn die thans nog vormvrij zijn maar die, gelet op dit kader, óók expliciet in werking zouden moeten worden gesteld voordat zij kunnen worden toegepast.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Dit is niet het geval.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Veiligheidsregio's
en Crisisbeheersing

Datum
14 november 2022

Ons kenmerk
4353176